

Mokys mąstyti, o ne kalti

Mažiau kalimo, daugiau kritinio mąstymo, gebėjimo pritaikyti žinias, spręsti problemas. To tikimasi patvirtinus naujas vidurinio ugdymo bendrąsias programas.

Numatyti pokyčiai nukreipti į mokinių mąstymo skatinimą, savarankiškumą, gebėjimą pritaikyti žinias. Siekiant individualizuoti mokymąsi, programos pakoreguotos taip, kad jos būtų lankstesnės, o mokiniai turėtų daugiau galimybių rinktis. Siekiama, kad vis didesnis dėmesys tektų ugdymo individualizavimui ir pasirengimui „praktiniam pasauliui“.

Patikslintos programų formuluotės leidžia išvengti perteklinių žinių mokymo, o programos yra orientuotos į kompetencijų ugdymą.

Siekiame sumažinti žinių krūvį, ypač tai, ką reikia išmokti, įsiminti mechaniškai. Taip pat norime, kad mokiniai įgytų gebėjimų, kokių iki šiol jiems stigdavo – kad jie galėtų spręsti problemas, derinti kūrybinį, praktinį ir teorinį mąstymą“.

Svarbu, kad vaikai suvoktų procesą, atskirtų laikotarpį, mokėtų palyginti šaltinius, surasti skirtingą arba panašią informaciją, padaryti išvadas. Šie dalykai žymiai svarbiau nei viena data.

Kalimo ir zubrinimo visai neturėtų būti. Žymiai svarbiau suprasti procesą, amžių, nei tiksliai pasakyti datą – juk internete bet kada gali bakstelėti ir sužinoti apie trisdešimtmetį karą ar kurį kitą įvykį. Daugiau laiko kritinio mąstymo skatinimui bus skiriama.

Programos yra stipri naujiena – pajudėta nuo žinių gebėjimų link. Bet, manau, programos dar nepakankamai sustyguotos ir per vėlai pradėta tartis su švietimo bendruomene. Matome dvi didžiąsias grėsmes –d ar palikti per dideli krūviai ir kol kas dar nėra egzaminų programų, kurios galėjo eiti paraleliai.

Šiandien formuojama kryptis į įgūdžius, pačiose programose informacijos kiekiai nėra labai stipriai sumažinti. Įgūdžiams ugdyti reikia gerokai daugiau laiko negu informacijai perteikti.

Didžiąja dalimi ugdymo programos rengia mokslininkai, per mažai dėmesio skirta mokytojams praktikams, realiai žinantiems situaciją mokyklose.

Gerdžo Berliner nuomone, mokymas per pamoką – įvairių metodų „orkestruotė“. Tai ne vien įvairių metodų junginys, tai metodų pynė, kurios deriniai pavirsta skambančia „sinfonija“, efektyvia sąveika, mokinių mokymosi rezultatais.

Mokymosi uždaviniai (bendratiniai įsakmūs). Stebėdamas mokytojų pamokas pasigendu svarbiausių pamokos elementų: aiškiai suformuluotų mokymosi uždavinių ir veiklos įsivertinimo.

Mokytis mus skatina ir periodiškai, kas keleri metai, atnaujinami ir tobulinami bendrąjį lavinimą reglamentuojantys dokumentai, nors jie gerokai sujaukia nusistovėjusią patirtį, sudirgina mokytojus, nes tuos dokumentus reikia iš naujo „prisijaukinti“ ir išmėginti.

A. Mamontovas: „Būkite laisvi, gerbkite kolegų ir mokinių laisvę, darykite tik tai, kuo tikite, kuo netikite – nedarykite, negaiškite laiko“. Jo senelis Adomas Čiplys „Saulutės“ bendraautorius.

A. Džefris Petis „Planuoti pamoką – tai menas, ne mokslas, nėra jokios apibrėžtos idealios pamokos“.

Šiandieniniai pamokai aktualu integracinių sąsajų: gamtos ir jos reiškinių pažinimo, istorinių, kultūrinių, etnografinių. Tai artimiausios aplinkos ir vietovės tyrinėjimas, pažinimas, įvairios informacijos paieška, kartu ir mokinių vertybinių nuostatų ugdymas.

„Tie, iš kurių mokomės, teisingai vadinami mūsų mokytojais, bet ne kiekvienas, kuris mus moko, vertas šio vardo“. (J.V.Getè)

„Jei mokant neatsiranda vietos malonumui, galime būti tikri, kad ir mokymasis mums visiškai nepavyko“. (KENNETH Eble)

„Civilizacijos istoriją galima išreikšti šešiais žodžiais: kuo daugiau žinai, tuo daugiau gali“. (E.Abu)

„Kai žmogus nežino, į kurį uostą plaukia, joks vėjas nebus palankus“. (Seneka)

„Nulipdyti gražią statulą ir įkvėpti jai gyvybę – kilnu, bet išugdyti jauną protą, savaip nulipdyti jauną sielą ir įkvėpti jai tiesos jausmą – dar kilniau“. (V.Hugo)

„Norint išmokyti kitą, reikia daugiau proto, negu norint išmokti pačiam“. (M.de Montenis)

„Vaiko mokymo tikslas yra išugdyti jo sugebėjimą toliau lavintis be mokytojo pagalbos“. (E.G. Chabardas)

„Norint gerinti mokymą reikia, kad mokytojai mokytųsi“. (Paul Ramsden)

„Senųjų mokymo metodų šalininkai daug galvoja apie tai, ką mokiniams pasakyti, ir kur kas mažiau – ką tie mokiniai išgirs“. (Wenday Saul)

„Jeigu neturi tikslo, tai nieko neveiki, ir nepadarai nieko reikšminga, jei tikslas menkas“. (D.Didro)

„Žmogus turi tikėti, kad tai, kas nesuprantama, galima suprasti, antraip jis nemąstytų apie tai“. (J.V.Getè)

„Skaityk ne tam. Kad prieštarautum ir neigtum, ne tam. Kad akiai priimtum, ir ne tam, kad rastum temą pokalbiui, bet kad mąstytum ir samprotautum“. (F.Bekonas)

„Nesakykite žodžių reikšmės ir išvaduosite pasaulį iš pusės jo paklydimų“. (R.Dekartas)

„Kas nieko neklausia, tas nieko neišmoks“. (T.Fuleris)

„Apie save mes sprendžiame iš savo galimybių, o kiti mus vertina pagal tai, ką jau esame nuveikę“. (H.V.Longfelas)

„Didis gėris tam, kuris išmoko mokytis“. (Menandras)

„Nenaudojama geležis rūdija, stovintis vanduo sudūsta arba užšąla, o žmogaus protas nenaudojamas nyksta“. (Leonardas da Vinčis)